

Nieuwsbrief SR Updates

Nummer 4, 2025

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2025:171](#) 04-02-2025

Heeft het hof het beroep van de verdachte op artikel 10 EVRM onvoldoende gemotiveerd verworpen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2025:170](#) 04-02-2025

Heeft de verdachte voorwaardelijk opzet gehad op het gronddelict?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2025:169](#) 04-02-2025

Kon het hof bij de oplegging van de ISD-maatregel eerdere ISD-maatregelen betrekken, en heeft het hof in strijd met artikel 38p lid 5 Sr ten onrechte een behandeling als bijzondere voorwaarde gesteld zonder verdachtes bereidheid daartoe?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2025:138](#) 04-02-2025

Kon het hof oordelen dat de verdachte geen grieven heeft ingediend en hem daarom ex artikel 416 lid 2 Sv niet-ontvankelijk verklaren in hoger beroep, nu het hof geen acht sloeg op e-mailwisselingen tussen de raadsman en de strafgriffie?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2025:135](#) 04-02-2025

Kon het hof de verdachte, die zich eerder in de procedure uitgaf als B, veroordelen op naam van A, nu hij in eerste aanleg ten onrechte op naam van B is berecht en veroordeeld?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2025:120](#) 04-02-2025

Heeft het hof verzuimd aan te geven in hoeverre het de straf heeft verminderd in verband met het geconstateerde vormverzuim?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2025:119](#) 04-02-2025

Toelaatbaarheid bijzondere voorwaarden.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2025:118](#) 04-02-2025

Toelaatbaarheid bijzondere voorwaarden.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2025:173](#) 04-02-2025

Is het klaagschrift ontvankelijk, nu de klager niet binnen 14 dagen na kennisgeving als bedoeld in artikel 5:4:10 lid 1 Sv een klaagschrift heeft ingediend?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2025:181](#) 04-02-2025

Verhoorbijstand en post-Keskin.

RECHTSPRAAK

Verhoorbijstand en post-Keskin.

Verhoorbijstand en post-Keskin.

Wenk

Het cassatiemiddel klaagt over het gebruik voor het bewijs van het onder 1 ten laste gelegde van een door de verdachte afgelegde verklaring en van door de getuige [medeverdachte 3] afgelegde verklaringen.

Ten laste van de verdachte is onder 1 bewezen verklaard dat:

‘hij in de periode van 14 oktober 2016 tot en met 24 november 2016 in Nederland, tezamen en in vereniging met anderen, telkens met het oogmerk om zich en anderen wederrechtelijk te bevoordelen door het aannemen van een valse hoedanigheid en door een of meer listige kunstgrepen en door een samenweefsel van verdichtsels, [A] B.V. heeft bewogen tot de afgifte van geldbedragen (tot een totaal van ongeveer 121.192 euro),

hebbende hij, verdachte en/of zijn mededaders met vorenomschreven oogmerk – zakelijk weergegeven – (telkens) valselijk en/of listiglijk en/of bedrieglijk en/of in strijd met de waarheid

- namens het bedrijf [E] B.V. ([E] BV) contact gelegd met [A] B.V. en
- namens [E] BV een overeenkomst met [A] B.V. afgesloten waarbij werd overeengekomen dat [A] B.V. facturen van [E] BV gericht aan klanten van [E] BV aankoopt en
- als debiteuren [C] BV en/of [D] aangeleverd en
- formulieren “Verklaring tot opdracht betalingsadres” aan [A] B.V. die (mede) (valselijk) ondertekend waren door [betrokkene 1] (namens [C] BV) en door [betrokkene 2] (namens [D]) gestuurd naar [A] B.V. en
- 4 facturen van [C] BV (ter waarde van ongeveer 69.104 euro) en 2 facturen van [D] (ter waarde van ongeveer 52.088 euro) verkocht aan [A] B.V., zulks terwijl hij, verdachte en zijn

mededaders (telkens) geen goederen hebben geleverd aan [C] BV en [D] en geen facturen aan [C] BV en [D] hebben gestuurd,

waardoor [A] B.V. (telkens) werd bewogen tot bovenomschreven afgiften.’

Beoordeling van de eerste deelklacht

Het cassatiemiddel klaagt ten eerste dat het gebruik voor het bewijs van de verklaring die de verdachte op 9 september 2015 bij de politie heeft afgelegd zonder dat hij tijdens dat verhoor werd bijgestaan door een raadsman, niet verenigbaar is met het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces.

In zijn arrest van 17 december 2019, ECLI:NL:HR:2019:1985 heeft de Hoge Raad het volgende overwogen:

‘3.2.1. De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 22 december 2015, ECLI:NL:HR:2015:3608, rov. 6.3, beslist dat hij voortaan – dus vanaf die datum – ervan uitgaat dat een aangehouden verdachte het recht heeft op aanwezigheid en bijstand van een raadsman tijdens zijn verhoor door de politie (de zogenoemde verhoorbijstand), behoudens het bestaan van dwingende redenen om dat recht te beperken. De verdachte kan uitdrukkelijk dan wel stilzwijgend doch in elk geval ondubbelzinnig afstand doen van dat recht. Dit brengt mee dat de verdachte vóór de aanvang van het verhoor dient te worden gewezen op zijn recht op bijstand van een raadsman. Dit recht op bijstand heeft niet alleen betrekking op het eerste verhoor, maar ook op daarop volgende verhoren.

(...)

3.2.3. Over de gevolgen van een verzuim in de nakoming van het recht op verhoorbijstand zoals dit recht na 22 december 2015 bestond, heeft de Hoge Raad in voornoemd arrest van 22 december 2015 het volgende overwogen:

“6.4.1. Indien een aangehouden verdachte niet de gelegenheid is geboden om zich bij zijn verhoor door de politie te laten bijstaan door een raadsman, levert dat in beginsel een vormverzuim op als bedoeld in art. 359a Sv. Gelet op de uitleg die in HR 30 maart 2004, ECLI:NL:HR:2004:AM2533, NJ 2004/376 aan deze bepaling is gegeven, moet de rechter, indien ter zake verweer wordt gevoerd, beoordelen of aan een verzuim enig rechtsgevolg dient te worden verbonden en, zo ja, welk rechtsgevolg dan in aanmerking komt. Daarbij dient hij rekening te houden met de in het tweede lid van art. 359a Sv genoemde factoren. Het rechtsgevolg zal immers door deze factoren moeten worden gerechtvaardigd. Een van die factoren is ‘de ernst van het verzuim’.

6.4.2. In HR 30 juni 2009, ECLI:NL:HR:2009:BH3079, NJ 2009/349 is beslist dat ingeval een aangehouden verdachte niet dan wel niet binnen redelijke grenzen de gelegenheid is geboden om voorafgaand aan het eerste verhoor door de politie een advocaat te raadplegen, zulks in beginsel een vormverzuim als bedoeld in art. 359a Sv oplevert waardoor, gelet op de rechtspraak van het EHRM, een belangrijk (strafvorderlijk) voorschrift of rechtsbeginsel in aanzienlijke mate is geschonden, hetgeen na een daartoe strekkend verweer – op grond van diezelfde rechtspraak – in de regel dient te leiden tot uitsluiting van het bewijs van de verklaringen van de verdachte die zijn afgelegd voordat hij een advocaat kon raadplegen. Het gaat dan om het onthouden aan de verdachte van de mogelijkheid na en in overleg met zijn raadsman zijn proceshouding tijdens het verhoor te bepalen. Zo een verzuim zal in de regel ernstiger zijn dan de afwezigheid van de raadsman tijdens dat verhoor. Dit brengt mee dat – zolang de onder 6.2 genoemde Richtlijn nog niet in de Nederlandse wetgeving is geïmplementeerd dan wel de implementatietermijn van die Richtlijn nog niet is verstreken – het rechtsgevolg dat aan de afwezigheid van de raadsman bij het verhoor moet worden verbonden niet noodzakelijkerwijs hoeft te bestaan uit bewijsuitsluiting. In dat verband moet erop worden gewezen dat art. 359a Sv niet uitsluit dat – afhankelijk van de omstandigheden van het geval – strafvermindering wordt toegepast dan wel wordt volstaan met de enkele vaststelling dat een onherstelbaar vormverzuim is begaan.”

Gelet op de in de conclusie van de Advocaat-Generaal onder 17 tot en met 19 genoemde recente rechtspraak van het EHRM, in het bijzonder het arrest in de zaak Beuze tegen België waarin is beslist dat “the right of access to a lawyer” mede inhoudt “that suspects have the right for their lawyer to be physically present during their initial police interviews and whenever they are questioned in the subsequent pre-trial proceedings” (EHRM 9 november 2018, nr. 71409, § 134), kan ook met betrekking tot verhoren van een verdachte die hebben plaatsgevonden in de periode voorafgaand aan 22 december 2015 de vraag aan de orde komen of de omstandigheid dat een verdachte in een concreet geval geen verhoorbijstand heeft gekregen, meebrengt dat de veroordeling van de verdachte niet berust op een eerlijk proces in de zin van art. 6 EVRM. Indien in dat geval geen sprake was van dwingende redenen als bedoeld in 3.2.1, zal die vraag moeten worden beantwoord met inachtneming van onder meer de factoren genoemd in de rechtspraak van het EHRM, waaronder in het bijzonder de arresten van 13 september 2016, nrs. 50541/08, 50571/08, 50573/08 en 40351/09 (Ibrahim e.a./Verenigd Koninkrijk). Indien langs die weg wordt vastgesteld dat het recht van de verdachte op een eerlijk proces in de zin van art. 6 EVRM niet is geschonden, doet zich dus evenmin een geval voor als bedoeld in het arrest van de Hoge Raad van 19 februari 2013, ECLI:NL:HR:2013:BY5321, r.o. 2.4.4, waarin “bewijsuitsluiting (...) noodzakelijk [kan] zijn ter verzekering van het recht van de verdachte op een eerlijk proces in de zin van art. 6 EVRM, zoals daaraan mede door het EHRM uitleg is gegeven”.

De bewezenverklaring steunt op de bewijsvoering, waarvan bewijsmiddel 11 de door de verdachte op 9 september 2015 afgelegde verklaring bevat. Die verklaring houdt uitsluitend in wat het telefoonnummer van de verdachte is.

Het hof heeft vastgesteld dat de verdachte deze verklaring heeft afgelegd in een verhoor door de politie zonder bijstand van een raadsman, terwijl de verdachte geen afstand had gedaan van het recht op verhoorbijstand en niet is gebleken van een dwingende reden de verdachte in dat recht te beperken. Het hof heeft vervolgens aan de hand van factoren die zijn ontleend aan de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (genoemd in de onder 2.4 weergegeven uitspraak van de Hoge Raad van 17 december 2019, r.o. 3.3), geoordeeld dat het gebruik voor het bewijs van deze verklaring van de verdachte niet onverenigbaar is met zijn recht op een eerlijk proces als bedoeld in artikel 6 EVRM. Dat oordeel getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting en is, gelet op de door het hof onder a. tot en met g. vastgestelde feiten en omstandigheden die het hof daarbij in aanmerking heeft genomen, niet onbegrijpelijk.

Het cassatiemiddel is in zoverre tevergeefs voorgesteld.

Beoordeling van de tweede deklacht

Het cassatiemiddel klaagt verder dat het hof de verklaringen van [medeverdachte 3] voor het bewijs van feit 1 heeft gebruikt, terwijl de verdediging ten aanzien van die getuige geen effectieve mogelijkheid heeft gehad om het ondervragingsrecht uit te oefenen.

In gevallen waarin de rechter voor het bewijs gebruik wil maken van een door een getuige afgelegde verklaring, terwijl de verdediging – ondanks het nodige initiatief – niet een behoorlijke en effectieve mogelijkheid heeft gehad om ten aanzien van die getuige het ondervragingsrecht uit te oefenen, moet de rechter nagaan of het proces als geheel eerlijk is verlopen. Hierbij zijn – met het oog op de beoordeling of de procedure in haar geheel voldoet aan het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces – van belang (i) de reden dat het ondervragingsrecht niet kan worden uitgeoefend met betrekking tot een getuige van wie de verklaring voor het bewijs wordt gebruikt, (ii) het gewicht van de verklaring van de getuige, binnen het geheel van de resultaten van het strafvorderlijke onderzoek, voor de bewezenverklaring van het feit, en (iii) het bestaan van compenserende factoren, waaronder ook procedurele waarborgen, die compensatie bieden voor het ontbreken van een ondervragingsgelegenheid.

Voor de beoordeling of wordt voldaan aan de eisen van een eerlijk proces, is het gewicht van de verklaring van de betreffende getuige in de bewijsconstructie een belangrijke beoordelingsfactor. Dat doet er echter niet aan af dat ook de aanwezigheid van een goede

reden voor het niet kunnen ondervragen van de getuige en het bestaan van compenserende factoren in die beoordeling moeten worden betrokken, waarbij al deze beoordelingsfactoren in onderling verband moeten worden beschouwd. Naarmate het gewicht van de verklaring van de getuige groter is, is het – wil de verklaring voor het bewijs kunnen worden gebruikt – des te meer van belang dat een goede reden bestaat voor het niet bieden van een ondervragingsgelegenheid en dat compenserende factoren bestaan. (Vgl. HR 20 april 2021, ECLI:NL:HR:2021:576, r.o. 2.12.2 en 2.12.3, en HR 12 oktober 2021, ECLI:NL:HR:2021:1418, r.o. 2.4.2.)

In deze zaak heeft de verdediging de verklaringen van de getuige [medeverdachte 3] betwist voor zover hij heeft verklaard over betrokkenheid van de verdachte bij het onder 1 ten laste gelegde feit. Het hof heeft – in cassatie onbestreden – geoordeeld dat er een goede reden bestond voor het uitblijven van een effectieve mogelijkheid voor de verdediging om de getuige [medeverdachte 3] te ondervragen, namelijk dat [medeverdachte 3] zich als getuige op zijn verschoningsrecht heeft beroepen. Het hof heeft de door [medeverdachte 3] bij de politie op 11 en 12 april 2017 afgelegde verklaringen over (onder meer) de betrokkenheid van de verdachte bij de ten laste gelegde oplichting van [A] voor het bewijs gebruikt (bewijsmiddel 2 en 3).

Met betrekking tot dit gebruik heeft het hof onder meer overwogen dat de bewezenverklaring niet in beslissende mate steunt op die verklaringen. Dat oordeel is niet onbegrijpelijk. Daarbij neemt de Hoge Raad het volgende in aanmerking. Aan het oordeel dat de verdachte medepleger is van de ten laste gelegde oplichting van [A] heeft het hof gezien zijn bewijsoverweging in het bijzonder ten grondslag gelegd dat de verdachte actief heeft deelgenomen aan de groepsapp ‘[naam 2]’ die werd gebruikt door de verdachte en zijn medeverdachten om te overleggen over de handelingen die moesten worden verricht om [A] op te lichten, en dat hij valse documenten die zijn gebruikt bij de oplichting van [A] heeft aangeleverd aan de getuige [medeverdachte 3]. Het hof heeft deze betrokkenheid van de verdachte, naast de verklaring van de getuige [medeverdachte 3] dat de verdachte en [medeverdachte 1] (de medeverdachte [medeverdachte 1]) spullen zoals bankafschriften aanleverden (bewijsmiddel 2), ook gebaseerd op (i) de verklaring van [medeverdachte 1] dat [medeverdachte 3] en de verdachte samen bezig zijn geweest met het oplichten van [A] en dat de verdachte een van de hoofdrolspelers is in deze zaak (bewijsmiddel 6), (ii) de inhoud van berichten in de genoemde groepsapp, waarin informatie wordt uitgewisseld over het inloggen op door [medeverdachte 2] aangemaakte e-mailadressen en de verdachte onder meer vraagt om het wachtwoord van de door [medeverdachte 2] aangemaakte e-mails (bewijsmiddel 9), en (iii) een tekstbericht op een telefoon die is aangetroffen bij [medeverdachte 1] waaruit het hof heeft afgeleid dat het de verdachte was die facturen voor [A] moest maken en dat verder inhoudt dat de verdachte de ‘inlog van de mail’ heeft (bewijsmiddel 12).

Het hof heeft verder overwogen dat deze andere bewijsmiddelen voor de betrokkenheid van de verdachte bij de ten laste gelegde oplichting, in onderlinge samenhang beschouwd, de verklaring van de getuige [medeverdachte 3] ondersteunen. Daarbij heeft het hof in het bijzonder in aanmerking genomen dat de verklaring van [medeverdachte 3] over de rol van de verdachte als degene die valse stukken aanleverde, steun vindt in het onder (iii) genoemde tekstbericht. Kennelijk heeft het hof daarnaast de omstandigheid dat deze bewijsmiddelen de inhoud van de voor het bewijs gebruikte getuigenverklaringen van [medeverdachte 3] ondersteunen, in aanmerking genomen bij zijn onderzoek naar de betrouwbaarheid van die verklaringen.

Gelet op het vorenstaande getuigt het oordeel van het hof dat de procedure in haar geheel voldoet aan het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces, ook zonder dat er nog andere compenserende factoren waren, niet van een onjuiste rechtsopvatting. Dat oordeel is evenmin onbegrijpelijk.

Het cassatiemiddel is ook in zoverre tevergeefs voorgesteld.

De redactie, februari 2025

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 04-02-2025

ECLI: ECLI:NL:HR:2025:181

Zaaknummer: 22/02608

Rechters: M.J. Borgers, C.N. Dalebout en F. Posthumus

Advocaten: J.C. Reisinger

Wetsartikelen: 6 EVRM

RECHTSPRAAK

Is het klaagschrift ontvankelijk, nu de klager niet binnen 14 dagen na kennisgeving als bedoeld in artikel 5:4:10 lid 1 Sv een klaagschrift heeft ingediend?

Is het klaagschrift ontvankelijk, nu de klager niet binnen 14 dagen na kennisgeving als bedoeld in artikel 5:4:10 lid 1 Sv een klaagschrift heeft ingediend?

Het cassatiemiddel keert zich tegen de niet-ontvankelijkverklaring door de rechtbank van het beklag van de klager wegens overschrijding van de termijn.

Het cassatiemiddel slaagt. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 04-02-2025

ECLI: ECLI:NL:HR:2025:173

Zaaknummer: 24/03154

Rechters: M.J. Borgers, T. Kooijmans en F. Posthumus

Advocaten: J. Kuijper

Wetsartikelen: 5:4:10 Sv, 552a Sv en 94 Sv

RECHTSPRAAK

Toelaatbaarheid bijzondere voorwaarden.

Toelaatbaarheid bijzondere voorwaarden.

Het cassatiemiddel klaagt over de door het hof opgelegde bijzondere voorwaarde dat de veroordeelde verplicht is 'zijn medewerking te verlenen aan het steekproefsgewijs laten controleren van zijn digitale gegevensdragers'.

Een bijzondere voorwaarde als bedoeld in artikel 14c lid 2 aanhef en onder 14° Sr moet het gedrag van de veroordeelde betreffen (hierna ook: gedragsvoorwaarde). Het gaat daarbij om voorwaarden die strekken ter bevordering van goed levensgedrag van de veroordeelde of die een gedraging betreffen waartoe hij uit een oogpunt van maatschappelijke betamelijkheid gehouden moet worden geacht. Onder 'voorwaarden die strekken ter bevordering van goed levensgedrag van de veroordeelde' moeten daarbij worden verstaan voorwaarden die strekken tot het voorkomen van strafbaar gedrag van de veroordeelde. Bij 'voorwaarden die een gedraging betreffen waartoe hij uit een oogpunt van maatschappelijke betamelijkheid gehouden moet worden geacht' gaat het om voorwaarden die een gedraging van de veroordeelde betreffen waartoe hij naar aanleiding van het bewezen verklaarde feit uit een oogpunt van maatschappelijke betamelijkheid gehouden is, bijvoorbeeld jegens slachtoffers van het bewezen verklaarde feit. De gedragsvoorwaarde moet voldoende precies het daarin vervatte gedragsvoorschrift formuleren. Zij mag echter niet gedrag van de veroordeelde omvatten dat in feite overeenkomt met het meewerken aan door de politie uit te oefenen veelomvattende en ingrijpende dwangmiddelen. (Vgl. HR 31 mei 2022, ECLI:NL:HR:2022:807.)

Op grond van artikel 14c lid 3 aanhef en onder b Sr is aan het stellen van een bijzondere voorwaarde van rechtswege onder meer de voorwaarde verbonden dat de veroordeelde medewerking verleent aan het reclasseringstoezicht, bedoeld in artikel 14c lid 6 Sr. Daarnaast voorziet artikel 6:3:14 Sv in voorschriften en bevoegdheden in verband met het toezicht op de naleving van aan een voorwaardelijke veroordeling verbonden voorwaarden. Deze regelingen staan er niet aan in de weg dat – voor zover dat, gelet op de mogelijkheden die de zojuist genoemde wettelijke bepalingen al bieden, aangewezen is – een gedragsvoorwaarde wordt gesteld die een gedraging van de veroordeelde betreft en die ertoe strekt het toezicht op (een) andere door de rechter op grond van artikel 14c lid 2 Sr gestelde bijzondere voorwaarde(n)

mogelijk te maken of te bevorderen. Ook hierbij geldt dat het moet gaan om een voldoende precies geformuleerd gedragsvoorschrift. Dat gedragsvoorschrift mag niet verder strekken dan voor het toezicht op de naleving van de andere bijzondere voorwaarde(n) noodzakelijk is. (Vgl. HR 28 september 2021, ECLI:NL:HR:2021:1403.) Bij het stellen van zo'n gedragsvoorwaarde moet zijn gewaarborgd dat het toezicht niet leidt tot een meer dan beperkte inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de veroordeelde. Daarbij komt betekenis toe aan de vraag met welke frequentie en hoe de controles van de gegevensdragers mogen worden uitgevoerd en welke (politie)functionarissen daarbij betrokken mogen zijn. (Vgl. HR 9 maart 2021, ECLI:NL:HR:2021:248.)

Het hof heeft gedragsvoorwaarden gesteld die inhouden dat de verdachte zich onthoudt van gedragingen die zijn gericht op internetomgevingen waarin kinderpornografisch materiaal kan worden verkregen of waarin over seksuele handelingen met minderjarigen wordt gecommuniceerd. Daarnaast heeft het hof, om het toezicht op de naleving van deze bijzondere voorwaarde mogelijk te maken, de bijzondere voorwaarde gesteld dat de verdachte meewerkt aan het steekproefsgewijs laten controleren van zijn digitale gegevensdragers, waarbij aan de reclassering onder meer is overgelaten 'op welke manier en door wie' deze controles worden uitgevoerd. Deze voorwaarde voldoet niet aan de hierboven genoemde eisen en is daarom in strijd met artikel 14c lid 2 aanhef en onder 14° (oud) Sr, omdat daaruit niet blijkt op welke manier de controles van de gegevensdragers mogen worden uitgevoerd, welke functionarissen daarbij betrokken mogen zijn en hoe is gewaarborgd dat de persoonlijke levenssfeer van de verdachte daarbij niet verdergaand wordt beperkt dan nodig is voor het beoogde toezicht en dat het toezicht niet leidt tot een meer dan beperkte inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de verdachte. Dat het hof – kennelijk naar aanleiding van het 'nee knikken' van de verdachte tijdens de terechtzitting in hoger beroep – heeft overwogen dat de verdachte heeft verklaard dat hij zijn medewerking wil verlenen aan 'alle hem te stellen bijzondere voorwaarden', leidt niet tot een ander oordeel.

Het cassatiemiddel slaagt.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 04-02-2025

ECLI: ECLI:NL:HR:2025:119

Zaaknummer: 22/03000

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en R. Kuiper

Advocaten: E.E.W.J. Maessen

Wetsartikelen: 14c Sr en 6:3;14 Sv

RECHTSPRAAK

Toelaatbaarheid bijzondere voorwaarden.

Toelaatbaarheid bijzondere voorwaarden.

Het cassatiemiddel klaagt over de door het hof gestelde bijzondere voorwaarden betreffende het meewerken aan de controle van gegevensdragers naar gedragingen van de verdachte die in verband staan met kinderpornografisch materiaal.

Een bijzondere voorwaarde als bedoeld in artikel 14c lid 2 aanhef en onder 14° Sr moet het gedrag van de veroordeelde betreffen (hierna ook: gedragsvoorwaarde). Het gaat daarbij om voorwaarden die strekken ter bevordering van goed levensgedrag van de veroordeelde of die een gedraging betreffen waartoe hij uit een oogpunt van maatschappelijke betamelijkheid gehouden moet worden geacht. Onder 'voorwaarden die strekken ter bevordering van goed levensgedrag van de veroordeelde' moeten daarbij worden verstaan voorwaarden die strekken tot het voorkomen van strafbaar gedrag van de veroordeelde. Bij 'voorwaarden die een gedraging betreffen waartoe hij uit een oogpunt van maatschappelijke betamelijkheid gehouden moet worden geacht' gaat het om voorwaarden die een gedraging van de veroordeelde betreffen waartoe hij naar aanleiding van het bewezen verklaarde feit uit een oogpunt van maatschappelijke betamelijkheid gehouden is, bijvoorbeeld jegens slachtoffers van het bewezen verklaarde feit. De gedragsvoorwaarde moet voldoende precies het daarin vervatte gedragsvoorschrift formuleren. Zij mag echter niet gedrag van de veroordeelde omvatten dat in feite overeenkomt met het meewerken aan door de politie uit te oefenen veelomvattende en ingrijpende dwangmiddelen. (Vgl. HR 31 mei 2022, ECLI:NL:HR:2022:807.)

Op grond van artikel 14c lid 3 aanhef en onder b Sr is aan het stellen van een bijzondere voorwaarde van rechtswege onder meer de voorwaarde verbonden dat de veroordeelde medewerking verleent aan het reclasseringstoezicht, bedoeld in artikel 14c lid 6 Sr. Daarnaast voorziet artikel 6:3:14 Sv in voorschriften en bevoegdheden in verband met het toezicht op de naleving van aan een voorwaardelijke veroordeling verbonden voorwaarden. Deze regelingen staan er niet aan in de weg dat – voor zover dat, gelet op de mogelijkheden die de zojuist genoemde wettelijke bepalingen al bieden, aangewezen is – een gedragsvoorwaarde wordt gesteld die een gedraging van de veroordeelde betreft en die ertoe strekt het toezicht op (een) andere door de rechter op grond van artikel 14c lid 2 Sr gestelde bijzondere voorwaarde(n)

mogelijk te maken of te bevorderen. Ook hierbij geldt dat het moet gaan om een voldoende precies geformuleerd gedragsvoorschrift. Dat gedragsvoorschrift mag niet verder strekken dan voor het toezicht op de naleving van de andere bijzondere voorwaarde(n) noodzakelijk is. (Vgl. HR 28 september 2021, ECLI:NL:HR:2021:1403.) Bij het stellen van zo'n gedragsvoorwaarde moet zijn gewaarborgd dat het toezicht niet leidt tot een meer dan beperkte inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de veroordeelde. Daarbij komt betekenis toe aan de vraag met welke frequentie en hoe de controles van de gegevensdragers mogen worden uitgevoerd en welke (politie)functionarissen daarbij betrokken mogen zijn. (Vgl. HR 9 maart 2021, ECLI:NL:HR:2021:248.)

Het hof heeft gedragsvoorwaarden gesteld die inhouden dat de verdachte zich onthoudt van het, op welke wijze dan ook, met een seksuele intentie communiceren met minderjarigen en van gedrag dat is gericht op het zich begeven in een digitale omgeving waarin kinderpornografisch materiaal kan worden verkregen of waarin over seksuele handelingen met minderjarigen wordt gecommuniceerd. Daarnaast heeft het hof de bijzondere voorwaarde gesteld die ertoe strekt het toezicht op deze gedragsvoorwaarden mogelijk te maken door de verdachte te verplichten mee te werken aan onaangekondigde controles op zijn gegevensdragers.

Voor zover het cassatiemiddel klaagt dat het hof preciezer had moeten omschrijven tot 'welke delen van de gegevensdragers' de reclassering haar controles moet beperken, miskent het dat zo'n beperking ten aanzien van alle mogelijke – op het moment van het stellen van de voorwaarde nog onbekende – gegevensdragers, in de weg zou staan aan een adequate controle op de naleving van de gestelde gedragsvoorwaarde.

Ook voor zover het cassatiemiddel klaagt dat het hof preciezer had moeten omschrijven 'welke personen/instanties' de reclassering bij de controle mag betrekken, faalt het. De door het hof gestelde voorwaarde houdt in dat de reclassering voor de technische ondersteuning van de controle een politieambtenaar die deskundig is op digitaal gebied of een – tot geheimhouding verplichte – 'externe' deskundige op digitaal gebied kan meenemen. Deze voorwaarde is, ook in het licht van wat hiervoor is overwogen, voldoende duidelijk.

De door het hof gestelde bijzondere voorwaarde voldoet ook voor het overige aan de eisen die voortvloeien uit het weergegeven kader voor zover deze ertoe strekken te voorkomen dat bij de controles een meer dan beperkte inbreuk wordt gemaakt op de persoonlijke levenssfeer van de verdachte. In dat verband verdient opmerking dat het hier gaat om een aan de verdachte in het kader van zijn veroordeling opgelegde verplichting, die is beperkt tot de aan de voorwaardelijke veroordeling verbonden proeftijd en direct verband houdt met het tegengaan van met het bewezen verklaarde vergelijkbare gedragingen gedurende die proeftijd.

Daarbij heeft het hof duidelijke beperkingen aangebracht in de frequentie en de duur van de onaangekondigde controles. Daarnaast heeft het bepaald dat de controle er niet toe strekt een min of meer volledig beeld te krijgen van het persoonlijke leven van de verdachte en dat daarbij de persoonlijke levenssfeer van de verdachte zoveel mogelijk wordt geëerbiedigd. Mede in verband hiermee heeft het hof bepaald dat de controle uitsluitend is gericht op de vraag of de verdachte – overeenkomstig de gestelde gedragsvoorwaarden – kinderpornografisch materiaal vermijdt.

In dat verband verdient opmerking dat aan het waarborgen dat bij de controles niet een meer dan beperkte inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de veroordeelde wordt gemaakt, kan bijdragen dat (wordt voorgeschreven dat) de controles – voor zover mogelijk – geautomatiseerd worden gedaan met behulp van een technisch hulpmiddel en dat uit een schriftelijke verslaglegging van de uitkomst van de controles ook de inrichting en de omvang daarvan kunnen blijken.

Het cassatiemiddel faalt.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 04-02-2025

ECLI: ECLI:NL:HR:2025:118

Zaaknummer: 22/02923

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en R. Kuiper

Advocaten: J.W. Heemskerk

Wetsartikelen: 14c Sr en 6:3:14 Sv

RECHTSPRAAK

Kon het hof oordelen dat de verdachte geen grieven heeft ingediend en hem daarom ex artikel 416 lid 2 Sv niet-ontvankelijk verklaren in hoger beroep, nu het hof geen acht sloeg op e-mailwisselingen tussen de raadsman en de strafgriffie?

Kon het hof oordelen dat de verdachte geen grieven heeft ingediend en hem daarom ex artikel 416 lid 2 Sv niet-ontvankelijk verklaren in hoger beroep, nu het hof geen acht sloeg op e-mailwisselingen tussen de raadsman en de strafgriffie?

Het cassatiemiddel keert zich tegen de niet-ontvankelijkverklaring door het hof van het door de verdachte ingestelde hoger beroep.

Het cassatiemiddel slaagt. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 04-02-2025

ECLI: ECLI:NL:HR:2025:138

Zaaknummer: 23/02484

Rechters: V. van den Brink, C. Caminada en C.N. Dalebout

Advocaten: M.A.M. Pijnenburg

Wetsartikelen: 416 Sv

RECHTSPRAAK

Heeft het hof verzuimd aan te geven in hoeverre het de straf heeft verminderd in verband met het geconstateerde vormverzuim?

Heeft het hof verzuimd aan te geven in hoeverre het de straf heeft verminderd in verband met het geconstateerde vormverzuim?

Beoordeling van het tweede cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof niet heeft aangegeven in hoeverre het de straf heeft verminderd in verband met het geconstateerde vormverzuim.

Het cassatiemiddel slaagt. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal onder 3.2 tot en met 3.8.

Overwegingen naar aanleiding van het vierde cassatiemiddel

Hoewel het voorgaande meebrengt dat het vierde cassatiemiddel ook niet meer aan de orde hoeft te komen, merkt de Hoge Raad naar aanleiding van de klacht over de door het hof aan de reclassering verstrekte opdracht tot het houden van toezicht op de naleving van een bijzondere voorwaarde – onder verwijzing naar HR 29 november 2022, ECLI:NL:HR:2022:1763 en HR 4 februari 2025, ECLI:NL:HR:2025:118 – het volgende op.

Het hof heeft de verdachte voor het in de periode van 9 mei 2018 tot en met 13 juni 2019 in bezit hebben van – kort gezegd – beeldmateriaal van seksueel kindermisbruik (kinderporno), terwijl hij daarvan een gewoonte heeft gemaakt, veroordeeld tot een gevangenisstraf van acht maanden, waarvan zes maanden voorwaardelijk met een proeftijd van vijf jaren met onder meer de bijzondere voorwaarde dat:

‘d. de veroordeelde zich op welke wijze dan ook onthoudt van:

- het seksueel getint communiceren met minderjarigen;
- gedrag dat is gericht op een digitale omgeving waarin kinderpornografisch materiaal kan

worden verkregen;

- gedrag dat is gericht op een digitale omgeving waarin over seksuele handelingen met minderjarigen wordt gecommuniceerd, waarbij de verdachte zich dient te houden aan de aanwijzingen zoals die gedurende deze gedragsinterventies door of namens de reclassering of voornoemde zorgverlener aan de verdachte zullen worden gegeven en waarbij verdachte medewerking verleent aan het toezicht hierop.'

Verder heeft het hof het volgende beslist:

'Geeft aan voornoemde reclasseringsinstelling de opdracht als bedoeld in artikel 14c, zesde lid, van het Wetboek van Strafrecht toezicht te houden op de naleving van de voorwaarden en de veroordeelde ten behoeve daarvan te begeleiden.

Het toezicht op de onder d vermelde voorwaarde vindt plaats door de reclassering en/of de betrokken zorgverlener. De veroordeelde bespreekt tijdens de gesprekken met de reclassering hoe hij denkt dit gedrag te voorkomen. Om het toezicht op deze gedragsvoorwaarde mogelijk te maken, werkt de veroordeelde mee aan controles van zijn digitale gegevensdragers tijdens een huisbezoek van de reclassering. De veroordeelde verschaft bij die controle de toegang tot computers, smartphones en andere digitale gegevensdragers waarover de veroordeelde in zijn woning beschikt en waarop afbeeldingen kunnen worden opgeslagen of waarmee het internet kan worden benaderd. Ook verstrekt hij bij de controle wachtwoorden die voor die controle nodig zijn. De controle op digitale gegevensdragers vindt maximaal drie keer per jaar plaats waarbij de persoonlijke levenssfeer van de veroordeelde zoveel mogelijk wordt geëerbiedigd. De controle is gericht op de vraag of de veroordeelde kinderpornografisch materiaal vermijdt en strekt niet verder dan dat. De controle strekt er in het bijzonder niet toe een min of meer volledig beeld te krijgen van het persoonlijke leven van de veroordeelde. De reclassering kan voor de technische ondersteuning van de controle een deskundige op digitaal gebied meenemen, ook als dit een politieambtenaar is die deskundig is op digitaal gebied. Indien de door de reclassering meegenomen deskundige geen ambtenaar betreft maar een externe partij dient aan de veroordeelde toestemming te worden gevraagd voor het betreden van de woning van de veroordeelde en is deze persoon tot geheimhouding verplicht. Indien de deskundige een politieambtenaar is dient aan de veroordeelde toestemming te worden gevraagd voor het betreden van de woning van de verdachte en het overgaan tot de voornoemde controle. Bij de controle kan gebruik worden gemaakt van een hulpmiddel dat een indicatie geeft of kinderpornografisch materiaal aanwezig is.'

De door het hof in zijn arrest opgenomen toezichtsoopdracht aan de reclassering voldoet aan de in HR 4 februari 2025, ECLI:NL:HR:2025:118 genoemde eisen voor zover deze ertoe strekken te

voorkomen dat bij de controles een meer dan beperkte inbreuk wordt gemaakt op de persoonlijke levenssfeer van de verdachte. In dat verband verdient opmerking dat de door het hof gegeven invulling van het toezicht betrekking heeft op een aan de verdachte in het kader van zijn veroordeling opgelegde verplichting, die is beperkt tot de aan de voorwaardelijke veroordeling verbonden proeftijd en direct verband houdt met het tegengaan van met het bewezen verklaarde vergelijkbare gedragingen gedurende die proeftijd. Daarbij heeft het hof duidelijke beperkingen aangebracht in de frequentie van de onaangekondigde controles. Daarnaast heeft het bepaald dat de controle er niet toe strekt een min of meer volledig beeld te krijgen van het persoonlijke leven van de verdachte en dat daarbij de persoonlijke levenssfeer van de verdachte zoveel mogelijk wordt geëerbiedigd. Mede in verband hiermee heeft het hof bepaald dat de controle uitsluitend is gericht op de vraag of de verdachte – overeenkomstig de gestelde gedragsvoorwaarden – kinderpornografisch materiaal vermijdt. In dat verband is ook van belang dat bij de onaangekondigde – desgewenst mede door een deskundige politiefunctaris uitgevoerde – controles door de reclassering gebruik kan worden gemaakt van een technisch hulpmiddel dat een indicatie geeft of kinderpornografisch materiaal aanwezig is.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 04-02-2025

ECLI: ECLI:NL:HR:2025:120

Zaaknummer: 22/03475

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en R. Kuiper

Advocaten: S.J. van der Woude

Wetsartikelen: 359a Sv en 14c Sr

RECHTSPRAAK

Kon het hof de verdachte, die zich eerder in de procedure uitgaf als B, veroordelen op naam van A, nu hij in eerste aanleg ten onrechte op naam van B is berecht en veroordeeld?

Kon het hof de verdachte, die zich eerder in de procedure uitgaf als B, veroordelen op naam van A, nu hij in eerste aanleg ten onrechte op naam van B is berecht en veroordeeld?

Wenk

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof de verdachte niet had mogen veroordelen nu hij in eerste aanleg ten onrechte op naam van [B] is berecht en veroordeeld.

Op grond van de vaststellingen van het hof kan in cassatie van het volgende worden uitgegaan. De verdachte heeft zich bij eerder DNA-onderzoek en gedurende de strafzaak verschillende keren uitgegeven als [B]. Deze naam heeft de verdachte onder meer opgegeven bij zijn eerste verhoor bij de politie, tijdens de terechtzitting in eerste aanleg en bij het instellen van hoger beroep. De verdachte is in eerste aanleg op naam van [B] gedagvaard en het vonnis van de rechtbank is op die naam gesteld. Op de eerste terechtzitting in hoger beroep heeft de verdachte verklaard dat zijn naam [verdachte] is en niet [B]. Die bewering heeft hij op latere terechtzittingen in hoger beroep herhaald. Er is nader onderzoek verricht naar de werkelijke identiteit van de verdachte in deze zaak, op grond waarvan het hof geen enkele twijfel erover heeft dat de verdachte [verdachte] is en niet de naam [B] draagt. Het hof heeft het vonnis van de rechtbank vernietigd en de verdachte op naam van '[verdachte]', zich eerder in de procedure uitgevende als [B]', veroordeeld tot een gevangenisstraf van vijftig maanden voor verschillende misdrijven, waaronder het voorhanden hebben van valse identiteitsbewijzen en rijbewijzen.

In een geval als dit, waarin in hoger beroep is komen vast te staan dat in eerste aanleg als gevolg van een persoonsverwisseling het vonnis is gesteld op naam van een andere persoon dan de persoon op wie de vervolging daadwerkelijk betrekking heeft, moet het hof dat vonnis

– in ieder geval wat betreft de tenaamstelling van het vonnis – vernietigen. Als in zo’n geval komt vast te staan wat de werkelijke naam is van de persoon op wie de vervolging betrekking heeft, staat geen rechtsregel eraan in de weg dat het hof zijn arrest op die naam stelt.

Nu het hof heeft vastgesteld dat de in hoger beroep verschenen persoon met de naam [verdachte], de persoon is op wie de vervolging daadwerkelijk betrekking heeft omdat het deze persoon is die op 12 december 2018 in deze zaak als verdachte is aangehouden en op wie de strafzaak betrekking heeft, getuigt het oordeel van het hof dat – onder vernietiging van het vonnis in eerste aanleg – het arrest op naam kan worden gesteld van ‘[verdachte]’, zich eerder in de procedure uitgevende als [B]’, niet van een onjuiste rechtsopvatting en is dat oordeel niet onbegrijpelijk.

Opmerking verdient het volgende. Als het vonnis in eerste aanleg als gevolg van een persoonsverwisseling is gesteld op de naam van een andere persoon dan de persoon op wie de vervolging daadwerkelijk betrekking heeft, ligt het in de rede dat de rechter het nodige in het werk stelt om te voorkomen dat, na de onder 2.3.2 bedoelde aanpassing van de tenaamstelling van de uitspraak, onjuiste gegevens in overheidsregistraties blijven staan. Dat kan bijvoorbeeld door het openbaar ministerie op te dragen om, als het op grond van artikel 6:1:1 lid 2 Sv de uitspraak van de rechter aan de minister verstrekt, de aandacht van de minister te vestigen op de noodzaak dat de registratie van de veroordeling door de rechtbank in de betreffende zaak ten name van die andere persoon wordt verwijderd. De Hoge Raad zal in deze zaak het openbaar ministerie opdragen dit te doen.

De redactie, februari 2025

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 04-02-2025

ECLI: ECLI:NL:HR:2025:135

Zaaknummer: 23/00900

Rechters: M.J. Borgers, A.L.J. van Strien, C. Caminada, T. Kooijmans en C.N. Dalebout

Advocaten: Y. Moszkowicz

Wetsartikelen: 6:1:1 Sv

RECHTSPRAAK

Heeft de verdachte voorwaardelijk opzet gehad op het gronddelict?

Heeft de verdachte voorwaardelijk opzet gehad op het gronddelict?

Het cassatiemiddel klaagt over de bewezenverklaring van de ten laste gelegde medeplichtigheid aan een overval.

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 04-02-2025

ECLI: ECLI:NL:HR:2025:170

Zaaknummer: 23/00499

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en R. Kuiper

Advocaten: Th.J. Kelder

Wetsartikelen: 312 Sr

RECHTSPRAAK

Heeft het hof het beroep van de verdachte op artikel 10 EVRM onvoldoende gemotiveerd verworpen?

Heeft het hof het beroep van de verdachte op artikel 10 EVRM onvoldoende gemotiveerd verworpen?

Wenk

Het cassatiemiddel klaagt in de kern dat het hof het beroep van de verdachte op het in artikel 10 EVRM gegarandeerde recht op vrijheid van meningsuiting onvoldoende gemotiveerd heeft verworpen.

Het, onder meer in artikel 10 EVRM gegarandeerde, recht op vrijheid van meningsuiting staat aan een strafrechtelijke veroordeling voor eenvoudige belediging in de zin van artikel 266 Sr niet in de weg als zo'n veroordeling een op grond van artikel 10 lid 2 EVRM toegelaten – te weten: een bij de wet voorziene, een gerechtvaardigd doel dienende en daartoe een in een democratische samenleving noodzakelijke – beperking van de vrijheid van meningsuiting vormt.

Daarvan is in de regel sprake bij uitlatingen die aanzetten tot geweld, haat of discriminatie en onverdraagzaamheid, of uitlatingen die om andere redenen strijdig zijn met de grondbeginselen van de democratische rechtsstaat.

Als het gaat om andere uitlatingen moet de strafrechter – mede in het licht van de rechtspraak van het EHRM over artikel 10 EVRM – bij de beoordeling van de strafbaarheid van een uitlating wegens eenvoudige belediging in voorkomend geval rekening houden met (i) de bewoordingen van die uitlating en de vraag of sprake is van een waardeoordeel of een feitelijke beschuldiging, (ii) de context waarin de uitlating is gedaan, waaronder ook (de functie van) de persoon die de uitlating deed en (de functie van) de persoon op wie de uitlating betrekking heeft, (iii) de manier van openbaarmaking van de uitlating, (iv) de vraag of de uitlating een bijdrage kan leveren aan het publieke debat of een uiting is van artistieke expressie, en (v) de vraag of de uitlating onnodig grievend is.

Bij de beoordeling van de vraag of een uitlating onnodig grievend is, moet, als het gaat om een uitlating door een politicus in het kader van het publieke debat – het politieke debat daaronder begrepen – onder ogen worden gezien enerzijds het belang dat de betreffende politicus daadwerkelijk in staat moet zijn zaken van algemeen belang aan de orde te stellen ook als zijn uitlatingen kunnen kwetsen, choqueren of verontrusten, maar anderzijds ook de verantwoordelijkheid die de politicus in het publieke debat draagt om te voorkomen dat hij uitlatingen verspreidt die strijdig zijn met de wet en met de grondbeginselen van de democratische rechtsstaat. (Vgl. HR 16 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3583.)

Tot slot moet de strafrechter zich ervan rekenschap geven dat het strafrechtelijke optreden als geheel – waaronder ook de bestraffing – niet zo ingrijpend mag zijn dat daarvan een ‘chilling effect’ uitgaat op personen die gebruik willen maken van hun recht op vrijheid van meningsuiting.

Over de vraag onder welke omstandigheden sprake kan zijn van een beperking van de vrijheid van meningsuiting van een politicus die zich uitlaat over (laakbaar) gedrag van een andere politicus heeft het EHRM in zijn uitspraak van 28 juli 2020, nr. 53028/14 (*Monica Macovei/Roemenië*) overwogen:

‘72. In this connection, the Court reiterates that freedom of expression constitutes one of the essential foundations of a democratic society and one of the basic conditions for its progress and for each individual’s self-fulfilment. Subject to paragraph 2 of Article 10, it is applicable not only to “information” or “ideas” that are favourably received or regarded as inoffensive or as a matter of indifference, but also to those that offend, shock or disturb. Such are the demands of that pluralism, tolerance and broadmindedness without which there is no “democratic society”. As set forth in Article 10, this freedom is subject to exceptions, which must, however, be construed strictly, and the need for any restrictions must be established convincingly (see, among other authorities, *Perna v. Italy* [GC], no. 48898/99, § 39 (a), ECHR 2003 V; and *Paraskevopoulos v. Greece*, no. 64184/11, § 29, 28 June 2018).

73. The test of whether the interference was “necessary in a democratic society” requires the Court to determine whether it corresponded to a “pressing social need”. The Contracting States have a certain margin of appreciation in assessing whether such a need exists, but it goes hand in hand with European supervision, embracing both legislation and the decisions applying it, even those given by an independent court. The Court is therefore empowered to give the final ruling on whether a “restriction” is reconcilable with freedom of expression as protected by Article 10 (see, for example, *Tuşalp v. Turkey*, nos. 32131/08 and 41617/08, § 41, 21 February 2012; and *Paraskevopoulos*, cited above, § 30).

74. The Court's task in exercising its supervisory function is not to take the place of the competent domestic courts, but rather to review under Article 10 the decisions they have taken pursuant to their power of appreciation. In particular, the Court must determine whether the reasons adduced by the national authorities to justify the interference were "relevant and sufficient" and whether the measure taken was "proportionate to the legitimate aims pursued". In doing so, the Court has to satisfy itself that the national authorities applied standards which were in conformity with the principles embodied in Article 10 and, moreover, that they relied on an acceptable assessment of the relevant facts (see *Lindon, Otchakovsky-Laurens and July v. France* [GC], nos. 21279/02 and 36448/02, § 45, ECHR 2007 IV; and *Frisk and Jensen v. Denmark*, no. 19657/12, § 51, 5 December 2017).

75. In this connection, the Court reiterates that in order to assess the justification of an impugned statement, a distinction needs to be made between statements of fact and value judgments. While the existence of facts can be demonstrated, the truth of value judgments is not susceptible of proof. The requirement to prove the truth of a value judgment is impossible to fulfil and infringes freedom of opinion itself, which is a fundamental part of the right secured by Article 10. The classification of a statement as a fact or as a value judgment is a matter which in the first place falls within the margin of appreciation of the national authorities, in particular the domestic courts. However, even where a statement amounts to a value judgment, there must exist a sufficient factual basis to support it, failing which it will be excessive (see, *Pedersen and Baadsgaard v. Denmark* [GC], no. 49017/99, § 76, ECHR 2004 XI; *Makraduli v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, nos. 64659/11 and 24133/13, § 62, 19 July 2018; and *Paraskevopoulos*, cited above, § 32). In exercising its supervisory jurisdiction, the Court must look at the impugned interference in the light of the case as a whole, including the status of the applicant and that of the plaintiff in the domestic proceedings, the content of the critical comments held against the applicant, as well as the context and the manner in which they were made public (see *Lykin v. Ukraine*, no. 19382/08, § 25, 12 January 2017; and *Makraduli*, cited above, § 62), bearing in mind that assertions about matters of public interest may, on that basis, constitute value judgments rather than statements of fact (see *Makraduli*, cited above, § 62) and that an applicant clearly involved in a public debate on an important issue is required to fulfil a no more demanding standard than that of due diligence as in such circumstances an obligation to prove the factual statements may deprive him or her of the protection afforded by Article 10 (see *Makraduli*, cited above, § 75, with further references).

76. When called upon to examine the necessity of an interference in a democratic society in the interests of the "protection of the reputation or rights of others", the Court may be required to ascertain whether the domestic authorities struck a fair balance when protecting two values guaranteed by the Convention which may come into conflict with each other in certain cases,

namely, on the one hand, freedom of expression protected by Article 10, and on the other, the right to respect for private life enshrined in Article 8 (see *Axel Springer AG v. Germany* [GC], no. 39954/08, § 84, 7 February 2012). In order for Article 8 to come into play, however, an attack on a person's reputation must attain a certain level of seriousness and be carried out in a manner causing prejudice to personal enjoyment of the right to respect for private life (see *Axel Springer AG*, cited above, § 83; and *Bédat v. Switzerland* [GC], no. 56925/08, § 72, ECHR 2016).

77. Where the right to freedom of expression is being balanced against the right to respect for private life, the relevant criteria laid down in the Court's case-law include: (a) contribution to a debate of general interest; (b) how well known the person concerned is and what the subject of the report was; (c) prior conduct of the person concerned; (d) method of obtaining the information and its veracity; (e) content, form and consequences of the report and (f) severity of the sanction imposed (see *Von Hannover v. Germany (no. 2)* [GC], nos. 40660/08 and 60641/08, §§ 108-13, ECHR 2012; *Axel Springer AG*, cited above, §§ 89-95, *Satakunnan Markkinapörssi Oy and Satamedia Oy v. Finland* [GC], no. 931/13, §§ 165-66, ECHR 2017 (extracts); and *Falzon v. Malta*, no. 45791/13, § 55, 20 March 2018).

78. As regards, in particular, protection of the rights of politicians, the Court has held that while freedom of expression is important for everybody, it is especially so for elected representatives of the people. They represent the electorate, draw attention to their preoccupations and defend their interests. Accordingly, interferences with their freedom of expression call for the closest scrutiny on the part of the Court (see *Castells v. Spain*, 23 April 1992, § 42, Series A no. 236; *Lombardo and Others v. Malta*, no. 7333/06, § 53, 24 April 2007; and *Lewandowska-Malec v. Poland*, no. 39660/07, § 60, 18 September 2012).

79. The Court has also held that a distinction has to be made between private individuals and persons acting in a public context, as political figures or public figures. Accordingly, whilst a private individual unknown to the public may claim particular protection of his or her right to private life, the same is not true of public figures in respect of whom limits of critical comment are wider, as they are inevitably and knowingly exposed to public scrutiny and must therefore display a greater degree of tolerance (see *Milisavljević v. Serbia*, no. 50123/06, § 34, 4 April 2017; and *Prunea v. Romania*, no. 47881/11, § 30, 8 January 2019). A politician is certainly entitled to have his reputation protected, even when he is not acting in his private capacity, but in such cases the requirements of that protection have to be weighed against the interests of the open discussion of political issues (see, among other authorities, *Lykin*, cited above, § 26).

80. The Court has also held that Article 10 of the Convention does not, however, guarantee a

wholly unrestricted freedom of expression even in respect of coverage of matters of serious public concern. Under the terms of paragraph 2 of the Article the exercise of this freedom carries with it “duties and responsibilities”, which are liable to assume significance when there is a question of attacking the reputation of private individuals and undermining the “rights of others”. Thereby, the information conveyed on issues of general interest is subject to the proviso that the party concerned is acting in good faith in order to provide accurate and reliable information (see *Barata Monteiro da Costa Nogueira and Patrício Pereira v. Portugal*, no. 4035/08, § 31, 11 January 2011, with further references; and *Kurski v. Poland*, no. 26115/10, § 56, 5 July 2016).

81. Lastly, the Court reiterates that where the national authorities have weighed up the freedom of expression with the right to private life in compliance with the criteria laid down in the Court’s case-law, strong reasons are required if it is to substitute its view for that of the domestic courts (see *Von Hannover*, cited above, § 107; *Axel Springer AG*, cited above, § 88; and *Frisk and Jensen v. Denmark*, cited above, § 54).’

Op de terechtzitting in hoger beroep heeft de verdediging het verweer gevoerd dat een strafrechtelijke veroordeling van de verdachte in strijd zou zijn met artikel 10 EVRM. Wat betreft de context van de uitlatingen houdt dit verweer in de kern in dat een ander dan de wethouder, namelijk de voorzitter van een retailcommissie, niet integer zou hebben gehandeld bij het opstellen van een adviesrapport over een vergunningsaanvraag van een bedrijf waar de verdachte in het verleden werkzaam was. Omdat de verdachte de vermeende corruptie binnen de lokale politiek aan de kaak wilde stellen, beschuldigde hij wethouder [aangever] ervan verantwoordelijk te zijn voor het plegen van valsheid in geschrift.

Het hof heeft het gevoerde verweer verworpen en in dat verband vastgesteld dat de verdachte – die lid is van de gemeenteraad [plaats] – op de openbare Facebookpagina ‘Fractie [verdachte]’ een wethouder van die gemeente heeft beschuldigd verantwoordelijk te zijn voor het plegen van een misdrijf, te weten valsheid in geschrift, hem onder meer een ‘professionele pathologische leugenaar’ heeft genoemd en heeft gesteld dat hij ‘over lijken gaat om zijn leugens te verbergen’ en daarbij, kort gezegd, misbruik maakt van zijn positie en contacten. Het hof heeft verder vastgesteld dat deze beschuldigingen ‘zonder enige context of onderbouwing’ op die openbare Facebookpagina zijn geplaatst.

Op deze vaststellingen heeft het hof zijn oordeel gebaseerd dat de uitlatingen van de verdachte niet vallen onder de bescherming van artikel 10 EVRM en als belediging in de zin van artikel 266 lid 1 Sr kunnen worden gekwalificeerd, nu de uitlatingen geen bijdrage kunnen leveren aan het publieke debat en er niet toe strekken een oordeel te geven over de behartiging van openbare belangen, maar ‘louter grievend’ zijn en er enkel toe strekken de

betreffende wethouder in een kwaad daglicht te zetten, en onmiskenbaar de eer en goede naam van die wethouder aantasten.

Daarmee heeft het hof ten eerste tot uitdrukking gebracht dat het de uitlatingen van de verdachte, mede gelet op de bewoordingen daarvan, beschouwt als niet meer dan een ongefundeerde persoonlijke aanval op de wethouder en ten tweede dat het hof de verdediging niet volgde voor zover aan haar betoog ten grondslag lag dat de verdachte te goeder trouw een op feiten gebaseerde bijdrage wilde leveren aan het publieke debat. Deze oordelen van het hof geven niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting en zijn, ook in het licht van het gevoerde verweer, niet onbegrijpelijk. Ook voor het overige blijkt niet dat het hof – dat de verdachte heeft veroordeeld tot een taakstraf van twintig uren – het onder 2.4 weergegeven kader heeft miskend.

Het cassatiemiddel faalt.

De redactie, februari 2025

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 04-02-2025

ECLI: ECLI:NL:HR:2025:171

Zaaknummer: 23/03573

Rechters: V. van den Brink, A.L.J. van Strien, A.E.M. Röttgering, M. Kuijer en R. Kuiper

Advocaten: T. Straten

Wetsartikelen: 266 Sr en 10 EVRM

RECHTSPRAAK

Kon het hof bij de oplegging van de ISD-maatregel eerdere ISD-maatregelen betrekken, en heeft het hof in strijd met artikel 38p lid 5 Sr ten onrechte een behandeling als bijzondere voorwaarde gesteld zonder verdachtes bereidheid daartoe?

Kon het hof bij de oplegging van de ISD-maatregel eerdere ISD-maatregelen betrekken, en heeft het hof in strijd met artikel 38p lid 5 Sr ten onrechte een behandeling als bijzondere voorwaarde gesteld zonder verdachtes bereidheid daartoe?

Wenk

Beoordeling van het eerste cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt onder meer dat het hof, bij zijn oordeel dat is voldaan aan de vereisten voor het opleggen van de ISD-maatregel, ten onrechte heeft betrokken de vorige aan de verdachte opgelegde ISD-maatregel en daaraan voorafgaande veroordelingen.

De memorie van antwoord bij het wetsvoorstel dat heeft geleid tot de invoering van de ISD-maatregel (Wet van 9 juli 2004 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en de Penitentiaire beginselenwet (plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders), *Stb.* 2004, 351) houdt onder meer in:

‘De stelselmatige dader die na beëindiging van de ISD opnieuw recidiveert, kan opnieuw in aanmerking komen voor de ISD, indien aan de daarvoor geldende voorwaarden is voldaan. Ingevolge artikel 38m, eerste lid, onderdeel 2°, Wetboek van Strafrecht (Sr) kunnen «oude» veroordelingen die in aanmerking zijn genomen bij de veroordeling tot de ISD, en de onherroepelijke veroordeling tot die ISD in aanmerking worden genomen bij de hernieuwde toepassing van die bepaling. Voor de toepassing daarvan is dus niet vereist dat na beëindiging van de ISD eerst weer drie nieuwe veroordelingen moeten plaatsvinden in een periode van vijf jaar voorafgaande aan het nieuwe feit.’

(Kamerstukken I 2003/04, 28980, D, p. 2.)

Het oordeel van het hof dat de rechter voor de toepassing van artikel 38m lid 1 aanhef en onder 2° Sr ook de veroordeling van de verdachte (in de vijf jaren voorafgaand aan het door hem begane feit) tot een inmiddels ten uitvoer gelegde ISD-maatregel in zijn beoordeling kan betrekken, is dus juist.

Voor zover het cassatiemiddel hierover klaagt, faalt het.

Beoordeling van het tweede cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt onder meer dat het hof in strijd met artikel 38p lid 5 Sr bij de opgelegde voorwaardelijke ISD-maatregel als bijzondere voorwaarde heeft gesteld dat de verdachte zich klinisch laat behandelen, zonder dat de verdachte zich bereid heeft verklaard die behandeling te ondergaan.

De rechter die bij het opleggen van een voorwaardelijke ISD-maatregel de in artikel 38p lid 5 Sr bedoelde voorwaarde stelt dat de verdachte zich ambulante of intramuraal laat behandelen, moet er in de motivering van zijn beslissing blijk van geven dat de verdachte zich bereid heeft verklaard die behandeling te ondergaan (vgl., over de in artikel 38m lid 1 Sr genoemde vereisten voor het opleggen van de ISD-maatregel, HR 10 oktober 2023, ECLI:NL:HR:2023:1421, r.o. 2.4).

Het hof heeft in zijn overwegingen het advies van de reclasseringsinstelling [...] van 11 februari 2021 betrokken, dat onder meer inhoudt: 'In gesprek vertelt betrokkene meermaals dat hij open staat voor een klinisch behandeltraject. Dit in tegenstelling tot zijn vorige ISD-maatregel waarin hij stellig bleef aangeven dat hij niet klinisch opgenomen wilde worden. (...) Gezien de motivatie die betrokkene momenteel laat zien, willen wij hem de kans bieden om een klinisch behandeltraject te doorlopen met als doel stabiliteit creëren op de leefgebieden waardoor de kans op recidive afneemt.' Tegen deze achtergrond heeft het hof overwogen dat 'de verdachte thans hulpverlening lijkt te accepteren'. Daarmee heeft het hof als zijn oordeel tot uitdrukking gebracht dat de verdachte zich bereid heeft verklaard de behandeling als bedoeld in artikel 38p lid 5 Sr te ondergaan, en heeft het aan de opgelegde voorwaardelijke ISD-maatregel bijzondere voorwaarden verbonden die onder meer inhouden dat de verdachte zich klinisch en ambulante laat behandelen. Dat oordeel van het hof is niet toereikend gemotiveerd, in aanmerking genomen dat wat door de raadsman van de verdachte op de terechtzitting in hoger beroep van 22 augustus 2022 naar voren is gebracht, niet anders kan worden opgevat dan dat de verdachte niet de in artikel 38p lid 5 Sr bedoelde bereidheid heeft.

De klacht is gegrond. Dat brengt mee dat bespreking van het restant van het cassatiemiddel

niet nodig is.

De redactie, februari 2025

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 04-02-2025

ECLI: ECLI:NL:HR:2025:169

Zaaknummer: 22/03416

Rechters: V. van den Brink, T. Kooijmans en R. Kuiper

Advocaten: C.J.M. Jansen

Wetsartikelen: 38m Sr en 38p Sr